

Geografické aspekty volebnej podpory politických strán na Slovensku v parlamentných voľbách 2012

Janetta NESTOROVÁ-DICKÁ, Pavel MOLNÁR

Abstract: Electoral geography is sub-discipline of political geography. It is based on the fact that diversity of election results in different territorial units is not random, but depends on many indicators. The aim of this paper is to reveal the factors determining electoral behaviour of the population in the regions of Slovakia at the parliamentary elections in 2012. Analysis indicates positive correlation between the origin of candidates and election results in the regions especially in case of Smer-SD party, but similar relation, although weaker, was recorded also for catholic movement KDH, pro-Hungarian parties Most-Híd and SMK-MKP, liberal SaS and former leader of right-wing parties SDKÚ-DS. The electoral behaviour of population at the 2012 parliamentary elections was characterized by spatial differentiation of the impact of four main factors: economy, demography, migration and unemployment. In the context of electoral behaviour, analysis also proved polarization of population. The population with higher social status tend to vote for SDKÚ-DS, SaS and new political subject OĽaNO. Regions of Slovakia which are characterised by ageing process of population record higher support for KDH. On the contrary, in regions where ageing process is more intense, higher electoral support for Most-Híd can be registered. The support of Smer-SD was above average also in the regions with negative migration balance. The analysis is a pilot study and its results might be considered also as a stimulus for further research of the polarization of electoral behaviour of Slovak population.

Keywords: Electoral Geography, Spatial differentiation, Region, Factors

Úvod

Volebná geografia podľa Johnsona (1991) reprezentuje skúmanie vzájomnej interakcie priestoru, miesta a volebných procesov. Etablovanie volebnej geografie na Slovensku potvrdzujú štúdie geografov, sociológov a politológov, ktoré sa začali publikovať po roku 1989. Porovnanie slovenskej, resp. postsocialistickej volebnej geografie so „západnou“ volebnou geografiou vedie k upozorneniu na výraznú mladosť vedného oboru s interdisciplinárnym charakterom. V strednej a východnej Európe zánik komunizmu vyvoláva diskusie o sociálnom i politickom štiepení v nových demokratických krajinách.

Príspevok má za cieľ prostredníctvom viacrozmerných štatistických metód poukázať na hlavné faktory determinujúce volebné správanie sa obyvateľstva prostredníctvom vybraných sociálnych parametrov a dosiahnutých výsledkov úspešných politických strán vo voľbách 2012. Uvedenému predchádza výskum priestorovej diferenciácie kandidátov vybraných politických strán v relácii s dosiahnutými volebnými výsledkami. Následne vyber 10 sociálno-ekonomických indikátorov spolu s výsledkami volebnej podpory vybraných politických strán viedol k odhaleniu základných dimenzií, resp. faktorov sociálno-volebnej štruktúry obyvateľstva Slovenska v parlamentných voľbách v roku 2012.

Teoreticko-metodologické východiska volebnej geografie

Volebná geografia je vedný odbor, ktorý sa začal formovať v západnej Európe už v prvej polovici 20. storočia a ktorá sa i dnes dynamicky rozvíja a tvorí podmnožinu politickej geografie. Johnson (2001) definuje geografiu volieb ako disciplínu študujúcu geografické aspekty, organizáciu, priebeh a výsledky volieb. Volebná geografia má interdisciplinárny charakter, kde pri štúdiu volieb sa uplatňujú široké možnosti spolupráce predovšetkým so sociológiou, politológiou, ekonómiou, kartografiou ako aj iných vedných disciplín, pričom práve geografické prístupy pridávajú týmto výskumom priestorový kontext. Významným poznáním pre geografiu volieb je tvrdenie, že odlišnosť výsledkov volieb v rôznych územných celkoch alebo regiónoch nie je náhodná, ale závisí od mnohých vlastností krajiny. Za prvú priekopníčku štúdiu sa považuje práca francúzskeho geografa Siegfrieda z roku 1913, ktorá komparovala volebné výsledky v oblasti západného Francúzska prostredníctvom kartografických zobrazení poukazujúcich na

vzťahy ku krajinej sfére, kde sa hľadali spoločné črty tejto priestorovej diferenciácie. Základ volebnej geografie síce položila francúzska škola, avšak teoreticko-metodologickú a empirickú bázu najviac rozvinula široká skupina britských geografov, o čom svedčí i množstvo štúdií. K predstaviteľom volebnej geografie z prvej polovice 20. storočia patria i Krebheil (1916) s geografickými aspektmi v britských voľbách, Sauer (1918), ktorý skúmal volebné obvody volieb do amerického kongresu s priblížením použitia gerrymanderingu¹, Turner (1926) s geografickým partikularizmom v USA, Wright (1932) s mapovaním prezidentských volieb 1876 – 1928 a volebnými zvyklosťami v USA, Tingsten (1937), ktorý vo Švédsku prvýkrát pozoroval korelácie sociálnych dát s volebnými preferenciami a Dean (1949), ktorý taktiež vo volebnej geografii vyzdvihoval geografické aspekty. Druhá polovica 20. storočia má pre volebnú geografii význam v rozšírení teoreticko-metodologických prístupov výskumu predovšetkým matematicko-statistickými analýzami.

Madleňák (2012) uvádza hlavné oblasti záujmu volebnej geografie, ktoré spočívajú vo výskume priestorovej organizácie volieb, priestorovej diferenciácie volebných výsledkov, geografických faktorov na politické postoje a názory, vplyvu priestorovej diferenciácie volebných výsledkov na konštituovanie zastupiteľských zborov a prevod hlasov na mandáty a v priestorovej variabilite uplatňovania moci. Volebná geografia sa podľa Madleňáka (2010) nachádza v štádiu hľadania nových smerov a konceptov, ktorými by sa mala ďalej uberať. Toto štádium sa prejavuje predovšetkým množstvom tematicky a metodicky rôznych prác a štúdií. Štúdie sa zväčša aj naďalej pridriavajú voľieb a volebného správania ako základného konceptu volebnej geografie. Avšak paleta tém a problémov, ktorými sa volební geografi zaoberajú sa dynamicky rozširuje o rozmanité javy a fenomény v spoločnosti, ktoré je možné skúmať pomocou výsledkov volieb, nielen kvantitatívne ale predovšetkým i kvalitatívne.

Vo volebnej geografii sledujeme diferenciáciu výskumu v štyroch hlavných oblastiach, a to predovšetkým z hľadiska:

- *Priestorového kontextu*, uplatňujúc problematiku priestorovej polarizácie, ktorá podľa Davida a Hammeho (2011) sa stala srdcom volebnej geografie. Priestorové volebné vzorce sú charakteristické silnou polarizáciou medzi rôznymi homogénnymi oblasťami. Proces priestorovej polarizácie/homogenizácie volebného správania je často skúmaný v rámci konceptu susedského efektu, vplyvu politickej kampane a efektu priestorovej difúzie informácie (Butler a Stokes 1969, Cox 1969, Macallister et al. 2001, David a Hamme 2011). V rámci priestorového kontextu výskumu vzorcov volebného správania sa uprednostňuje systémový prístup výskumu od globálnej, regionálnej až po lokálnu mierku volebného správania.
- *Sociálneho kontextu*, v rámci problematiky sociálnej polarizácie, či sociálneho štiepenia. Podľa Jonsona (2005) má sociálna polarizácia vplyv na volebné preferencie v krajine. Testovanie predpokladu či homogénne sociálne skupiny obyvateľstva hlasujú rôzne na rôznych miestach, t. j. či vzorce zmien vo volebných preferenciách medzi voľbami sú premenlivé v rámci územia, sú hlavným zámerom výskumu. Procesy sociálneho štiepenia, v rámci podpory rôznych sociálno-ekonomických skupín občanov podľa Johnsona (2001), majú sklon grupovať sa v rôznych oblastiach. Avšak objavili sa zistenia, že volebná podpora je vo väčšej miere aktivovaná miestom než sociálnou skupinou alebo inými sociálno-ekonomickými charakteristikami voliča (Elazar 1984, Johnson 1991). Sociálna polarizácia, resp. sociálna stratifikácia obyvateľstva býva skúmaná v rámci ekologického prístupu. Medzi časté faktory, ktoré determinujú správanie voličov patrí rasa, religiozita, národnosť, ekonomická vyspelosť, zamestnanosť, vzdelanosť, atď. (Madleňák 2010, 2012).
- *Kartografického kontextu*, založeného na geografii redistribukcie. V rámci volebnej kartografie je venovaná pozornosť tvorbe hraníc volebných obvodov tak aby bola zachovaná volebná spravodlivosť. Volebná kartografia sa zaoberá princípmi priestorového vymedzovania volebných obvodov, skúma dôsledky nespravodlivého rozdelenia volebných obvodov krajiny či gerrymanderingovými praktikami (Clark 1991, Johnson 2005, Kavanagh 2009).
- *Politického kontextu*, v rámci politiky smerujúcej k ovplyvneniu volebnej podpory v regiónoch, a to predvolebnými stratégiami a predvolebnou kampaňou (Johnson a Pattie 2003). Volebná geografia podľa Madleňáka (2012) sa v tomto kontexte snaží zachytiť rozdielnu distribúciu verejných statkov

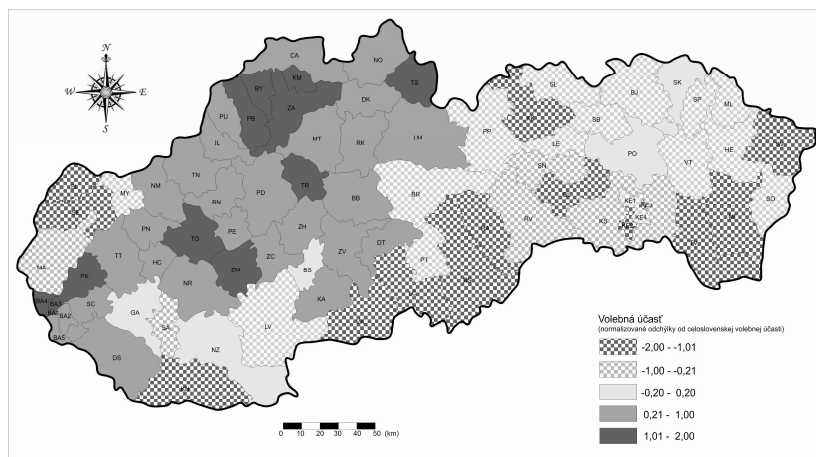
¹ Pojem pochádzajúci od republikánskeho senátora Gerryho Elbrida zo štátu Massachusetts, ktorý stanovil volebné obvody tak, aby konkrétna politická strana bola v politickej výhode v získavaní želaného počtu mandátov. Podoba týchto obvodov pripomínala salamandru a tak spojením mena tohto obojživelníka a mena autora reformy vznikol pojem „gerrymandering“.

politickou mocou s cieľom zvýšenej podpory vybraných oblastí, v ktorých možno počítať s nárastom voľičskej podpory pre vybrané politické strany či kandidátov. V súčasnosti sa upriamuje pozornosť i na výskum politickej participácie a s ňou úzko súvisiacej problematiky politickej reprezentácie.

V zhode s Madleňákom (2010) môžeme súčasnú volebnú geografiu rozdeliť na dve časti, a to volebnú geografiu tzv. západného sveta so širokým spektrom štúdií a volebnú geografiu tzv. postsocialistických krajín strednej a východnej Európy, ktorá sa nachádza v štádiu formulovania a analýzy základných geografických vzorcov volebného správania. Z priestoru postsocialistických krajín volebná geografia je pomerne najviac rozvinutá v Poľsku (napr. Tworzecki 1996, Zukowski 1996, Markowski 1997, Zarycki 1997, 2002, atď.). Hlavným predstaviteľom slovenskej školy volebnej geografie je Mariot (1991, 1999, 2003, 2004). K ďalším autorom venujúcim sa voľbám na Slovensku aj z priestorového aspektu patira Buček (1994), Brunn a Vlčková (1994), Krivý (1994, 1996, 2012), Vlčková (1995), Ištók (2000), Madleňák (2006, 2010, 2012), Szöllös (2000, 2006), Gurňák a Mikuš (2012), Plešivčák (2011, 2012a, 2012b).

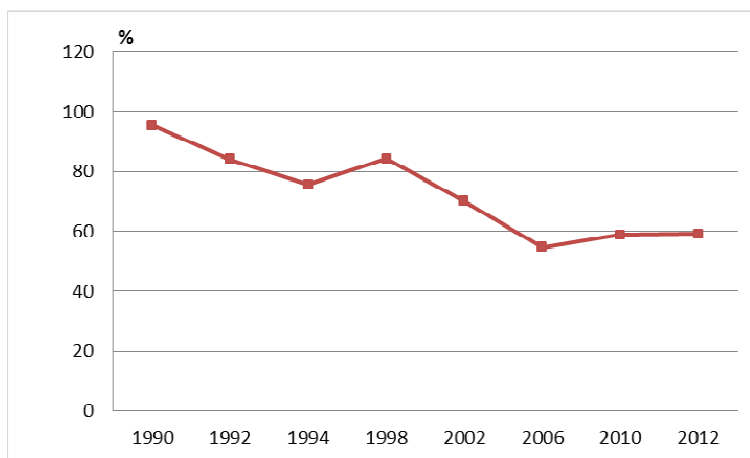
Regionálna diferenciácia volebnej účasti

Výška volebnej účasti patrí k relevantným indikátorom poukazujúcim jednak na volebné správanie sa obyvateľstva vo voľbách a tiež i na regionálne vzorce z hľadiska intenzity účasti i dynamiky z hľadiska času. Ako potvrdzuje i Madleňák (2012), kým volebná účasť v niektorých regiónoch je v komparácii s ostatnými regiónmi relatívne stabilná, účasť v iných regiónoch môže od jedných volieb k druhým kolísať. Výskum stability, resp. nestability volebného správania sa obyvateľstva predstavuje ďalší smer záujmu volebnej geografie. Postsocialistický vývoj účasti v parlamentných voľbách na území Slovenska má klesajúcu tendenciu. Začiatok novej éry Slovenska po udalostiach z novembra 1989 zaznamenal najvyššiu 95 % účasť odzrkadľujúcu možno i „prežitok“ z predchádzajúceho režimu, ale i túžbu voličov „po zmene“. K posledným parlamentným voľbám v roku 2012 nám účasť klesla na z 95,4 % na 59 %, pričom od roku 2006 (min. 55 %) evidujeme mierne rastúcu tendenciu (obr. 2). Skúmané geografické aspekty volebnej podpory politických strán boli hodnotené v rámci volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, ktoré sa konali v marci 2012 a rovnako ako v predošlých voľbách, tak ani v týchto sa nepotvrdil klesajúci trend účasti, naopak, účasť bola o viac ako štvrt' percenta vyššia ako vo voľbách v roku 2010. Miera volebnej mobilizácie sa v okresoch Slovenska pohybovala od 67,5 % v okrese Tvrdosín po 50,2 % v okrese Trebišov. Okresy východného Slovenska v parlamentných voľbách 2012 zaznamenali opäť najnižšie hodnoty účasti, s výnimkou okresov Prešov a Svidník, ktoré svojou hodnotou oscilujú okolo celoslovenského priemeru. Južné časti stredného Slovenska rovnako patria k regiónom s najnižšími hodnotami volebnej účasti. Región Záhoria a niektoré južné okresy západného Slovenska opätovne registrujú nízku intenzitu účasti svojich voličov. V medziregionálnej diferenciácii bola intenzita volebnej účasti v západnej polovici Slovenska nadpriemerná (obr. 1).

Obr. 1. Priestorová diferenciácia volebnej účasti obyvateľstva Slovenska vo voľbách v roku 2012
Zdroj: ŠÚSR 2012

Z dlhodobého pozorovania priestorovej diferenciácie volebnej mobilizácie od parlamentných volieb v roku 1998, ktoré skúmal Madleňák (2012), možno opäť konštatovať, že regióny východného Slovenska zaznamenávajú klesajúcu úroveň volebnej účasti a naopak okresy žilinského a bratislavského kraja registrujú jej zvýšenie. V konfrontácii s výsledkami syntézy volebnej účasti parlamentných volieb počas obdobia 1998 – 2010, spomínaného autora, sledujeme výrazné zníženie volebnej účasti v regióne juhovýchodného stredného Slovenska (Veľký Krtíš, Lučenec, Rimavská Sobota a Revúca).

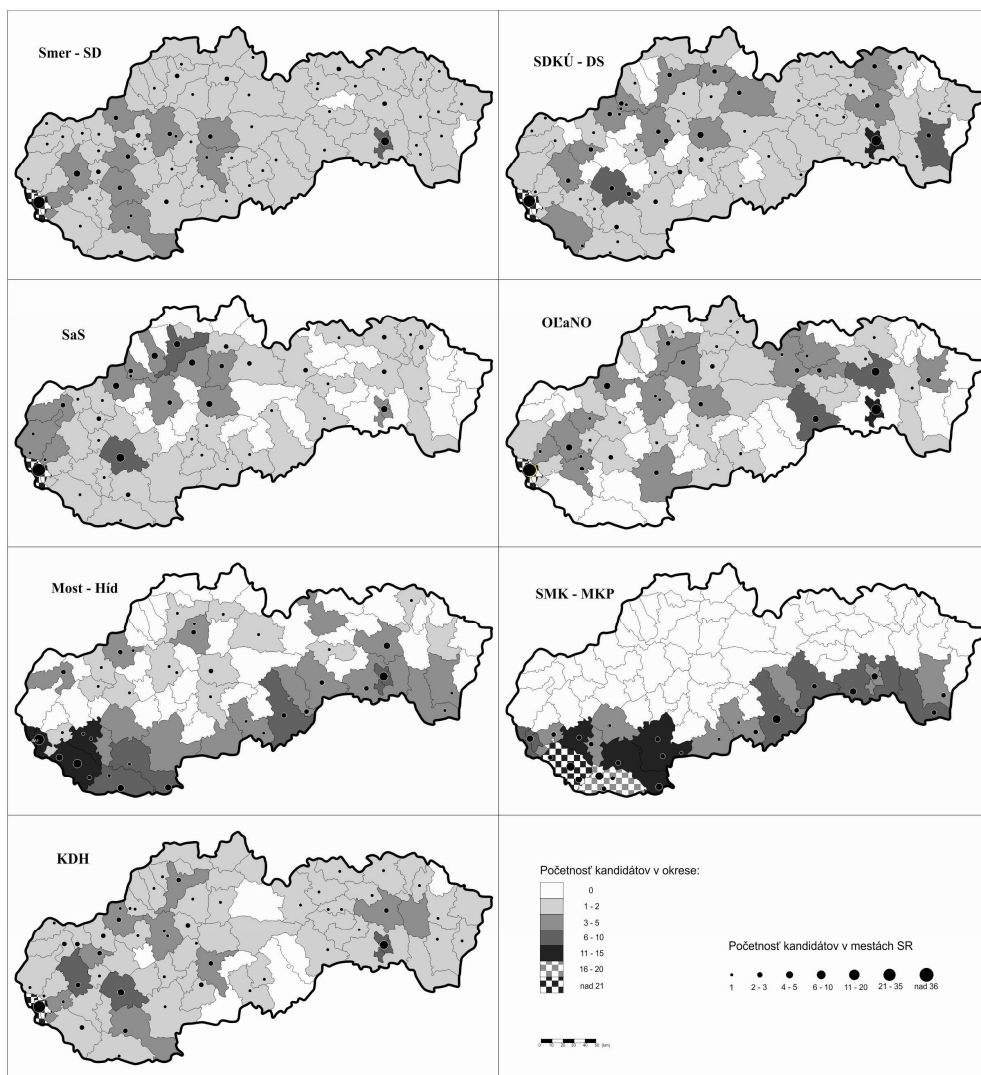

Obr. 2. Vývoj volebnej účasti v parlamentných voľbách Slovenska
Zdroj: ŠÚSR 2012

Regionálna diferenciácia kandidátskych listín politických strán

Nasledujúce riadky príspevku sú venované analýze regionálnej diferenciácie kandidátnych listín vybraných politických strán v okresoch Slovenska. Skúmanie koncentrácie kandidátov sme sledovali aj v mestách jednotlivých okresov Slovenska. Do hodnotenia sme zahrnuli politické strany a hnutia, ktoré sa v ostatných parlamentných voľbách dostali do NR SR, a to Smer-SD, SDKÚ, KDH, SaS, OĽaNO, MOST-HID a politickú stranu SMK-MKP, ktorá svoju politiku výrazne orientuje na maďarskú národnostnú menšinu. Priestorové rozloženie kandidátov v okresoch SR a v mestách objasňuje obr. 3. Všetky sledované politické strany mali na svojej kandidátnej listine zapísaných po 150 kandidátov. Strana Smer-SD ako víťazná strana parlamentných volieb 2012 mala kandidátov zo všetkých okresov Slovenska okrem Levoče a Sobraniec. Jednoznačne najviac kandidátov mala strana v bratislavských mestských okresoch. Podobné zistenia nachádzame aj u ostatných skúmaných politických strán s výnimkou strán, ktoré svoju politiku orientujú na národnostné menšiny. Na druhom mieste s veľkým odstupom sú košické mestské okresy (9). V okresoch Nitra, Trnava a Senec má trvalé bydlisko rovnako 5 kandidátov, v ostatných okresoch je tento počet menší a najčastejšie je to jeden až dvaja kandidáti.

KDH malo na svojej listine kandidátov z najširšieho spektra slovenských miest spomedzi všetkých analyzovaných politických subjektov. Zastúpenie v nej mali kandidáti až zo 101 miest. Napriek tomu nemá hnutie pokryté všetky okresy Slovenska. Volebná mobilizácia KDH chýbala v južných okresoch Veľký Krtíš, Detva, Rimavská Sobota, Revúca, a taktiež v severných okresoch Liptovský Mikuláš a Medzilaborce, ktoré sa religiózne odlišujú od väčšiny obyvateľstva Slovenska. Zastúpenie chýbalo i v okrese Partizánske. Zvýšenú koncentráciu kandidátov registrujeme v mestách na Považí, v Podunajskej nížine, Zvolenskej a Košickej kotline. Napriek vysokému podielu kandidátov z mestského prostredia mnohým okresom absentoval mestský kandidát, napr. Banská Bystrica, Brezno, Vranov nad Topľou a ďalšie. Z obr. 3 rovnako môžeme vidieť jednoznačnú dominanciu mesta Bratislava, kde má trvalé bydlisko až 23 kandidátov hnutia KDH. V Košiciach na druhom mieste má trvalé bydlisko „len“ 6 kandidátov.

Obr. 3. Priestorová diferenciácia kandidátov vybraných politických strán pred Voľbami do NR SR v roku 2012; Zdroj: ŠÚSR 2012

Strana OĽaNO je na slovenskej politickej scéne veľmi krátko, vznikla tesne pred voľbami. Priestorové rozloženie kandidátov má nerovnomerné, pričom absentujú z okresov v rôznych kútoch Slovenska, či už časť Zemplína, Abova, Gemera, Záhoria, južnej časti Podunajskej roviny, atď. Naopak najviac kandidátov z kandidátnej listiny strany OĽaNO bolo z bratislavských mestských okresov (36) a z košických mestských okresov (13). Z celkového počtu 150 kandidátov má trvalé bydlisko na vidieku len 38 kandidátov.

Strana Most-Híd je jednou zo strán zastávajúcich národnostné menšiny na Slovensku, avšak predovšetkým maďarskú. Preto je prirodzené, že aj kandidáti tejto strany budú z oblastí s najväčšou koncentráciou maďarskej národnostnej menšiny, teda na južnom Slovensku, čo dokumentuje i obr. 3. Najviac kandidátov bolo z okresu Dunajská Streda (18). Naopak absencia je badateľná v severnej časti Slovenska. Na druhej strane treba spomenúť napríklad okres Kežmarok, Trenčín, Prešov, Martin, Senicu i Žilinu kde maďarské obyvateľstvo má nízke, resp. takmer žiadne zastúpenie. Strana Most-Híd deklarovala politické zastúpenie národnostných menšín na Slovensku.

V komparácii so stranou SMK-MKP má Most-Híd spoločné regióny svojich kandidátov z južného Slovenska.

Z priestorového rozloženia kandidátov strany SDKÚ-DS môžeme vidieť, že absentujú až v 14 okresoch Slovenska. Ide prevažne o okresy malej rozlohy bez výraznej hospodárskej základne. Politická strana rozloženie kandidátov uprednostnila do centier funkčných mestských regiónov, ktoré vyčlenil Bezák (2000). Zvýšená koncentrácia kandidátov je v okresoch veľkých miest (Bratislava, Košice, Prešov, Žilina, Nitra, Trnava, Banská Bystrica, atď.).

SaS je jednak stranou pomerne mladou, jednak má najväčší počet kandidátov v Bratislave (44). Obr. 3 poukazuje na hlavné regióny volebnej mobilizácie SaS predovšetkým do bratislavského, povážskeho, nitrianskeho, banskobystrického a martinského regiónu. S narastajúcou vzdialenosťou smerom na východ Slovenska počet kandidátov značne klesá. Východ Slovenska najviac absentoval v zastupení kandidátov SaS.

Strana SMK-MKP je strana hlásiaca sa k zastupovaniu maďarskej národnostnej menšiny, ktorá má najväčšiu koncentráciu kandidátov v pohraničných okresoch s Maďarskom. Najviac kandidátov má trvalé bydlisko v okrese Dunajská Streda (22) a Komárno (20). V roku 2009 v strane došlo k zmenám a bývalý predseda strany následne založil novú politickú stranu Most-Híd, čím sa volebná mobilizácia v pohraničných regiónoch južného Slovenska prerozdělila medzi dve strany.

Najväčšie pozitívne vzťahy, vzhľadom k priestorovému rozmiestneniu kandidátov a volebným výsledkom, sledujeme pri strane Most-Híd, SaS a SDKÚ-DS. Slabú zápornú koreláciu sme zaznamenali v strane Smer-SD. V niektorých okresoch Slovenska strana nezískala vysokú volebnú podporu i napriek silnej volebnej mobilizácii. Avšak vysoko nadpriemernú úspešnosť parlamentných volieb 2012 sledujeme v regiónoch, kde mala strana nízke zastúpenie kandidátov.

Regionálna diferenciácia volebnej podpory politických strán

Voľby do NR SR v roku 2012 posunuli do parlamentu šesť politických strán. Hodnotenie regionálnej diferenciácie volebnej podpory politických strán prezentuje obr. 4. Víťaznou stranou sa jednoznačne stala strana Smer-SD, ktorá získala viac ako 1,13 mil. platných hlasov, čo predstavuje 44,4 % z celkového počtu platných hlasov. Zo 79 okresov Slovenska sa strane nepodarilo zvíťaziť len v dvoch, a to v okrese Dunajská Streda a Komárno, kde volebné víťazstvo patrilo stranám Most-Híd a SMK-MKP. Rozpätie úspechu Smeru-SD v okresoch Slovenska sa pohybovalo od 6,1 % (Dunajská Streda) po 68,4 % (Medzilaborce). Z medziokresného porovnania najväčšiu úspešnosť mala strana na severovýchode Slovenska (Vranov nad Topľou, Svidník, Sabinov, Medzilaborce, Snina) a na Kysuciach (Čadca, Kysucké Nové Mesto). Vysoké hodnoty sledujeme i v okresoch Sobrance a Levoča napriek chýbajúcim kandidátom. Zastúpenie kandidátov z okresov Dunajská Streda a Komárno síce nevedlo k víťazstvu, avšak získala viac ako 6 % voličov a v porovnaní s predchádzajúcimi voľbami v roku 2010 si v uvedenom regióne polepšila.

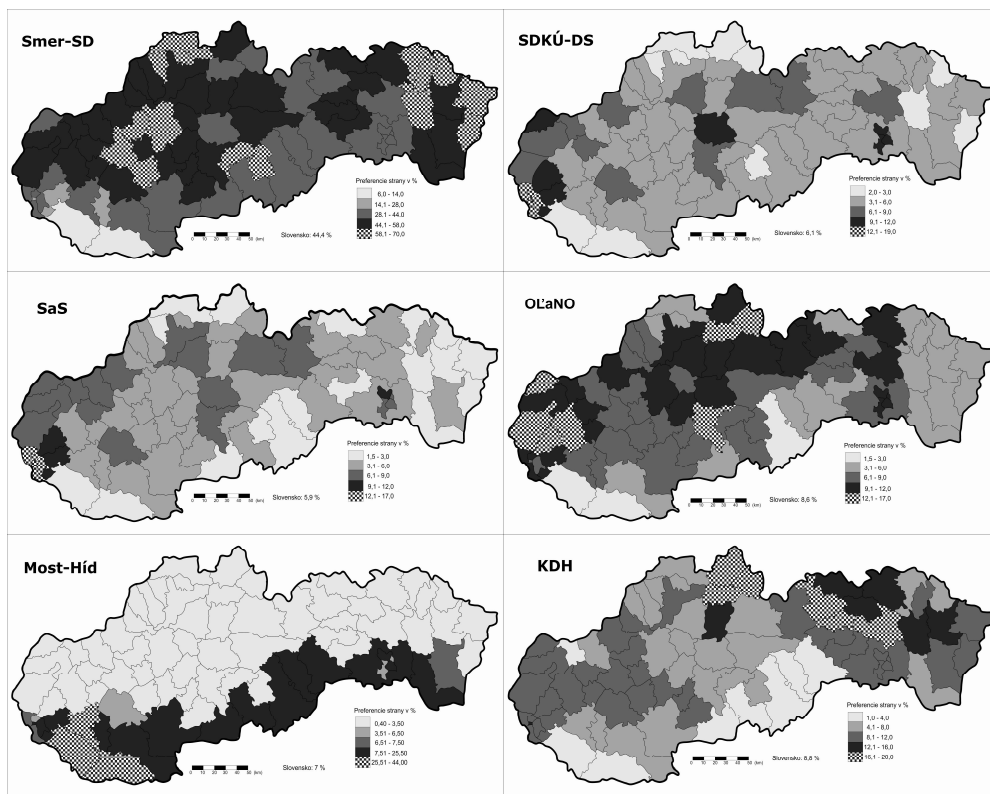
KDH získalo 8,8 % a uspelo predovšetkým v regióne východného Slovenska a Oravy. Najmenší podiel platných hlasov zaznamenal okres Dunajská Streda (1,3 %), naopak najvyšší okres Námestovo (20 %). Výrazne podpriemerné hodnoty volebnej preferencie mali oblasti na juhu západného a stredného Slovenska, časť Žilinského kraja, okresy Trebišov a Myjava. Závislosť volebných výsledkov strany od rozmiestnenia svojich kandidátov je veľmi nízka. Absencia kandidátov v okresoch Revúca, Rimavská Sobota, Lučenec, Liptovský Mikuláš sa odzrkadľuje v nízkych volebných ziskoch strany. Výnimkou je okres Medzilaborce, v ktorom hnutie napriek absencii kandidáta dosiahlo výrazne nadpriemerné výsledky. Oravský región, napriek nízkej koncentrácii kandidátov, dosiahol veľmi vysoké hodnoty. Vysvetliť to možno vysokou religiozitou obyvateľstva, ktorou je Orava známa.

Tretiu pozíciu obsadila novovzniknutá strana OĽaNO, ktorá pri svojej premiére získala len o 0,2 percentových bodov menej ako KDH. Najmenšia volebná podpora bola v okrese Dunajská Streda (1,8 %), naopak najväčšia v okrese Trnava (16,5 %). Regióny výraznej podpory sa nachádzali v oblasti Záhoria, Oravy, dolného Považia a čiastočne i Bratislavy. V okresoch ako napr. Zvolen, Tvrdošín, Dolný Kubín, Skalica, Malacky, Senica, Myjava, Liptovský Mikuláš či Bardejov, napriek nižšej koncentrácii kandidátov strany, získala nadpriemernú výsledky. Na opačnej strane, vyššia koncentrácia kandidátov v okrese Rožňava sa neodzrkadľila vo vyšších volebných ziskoch.

Strana Most-Híd ako strana národnostných menšín Slovenska uspela v regiónoch s výraznou koncentráciou obyvateľstva hlásiaceho sa k maďarskej menšine. Strana získala 6,9 % z celkového počtu platných hlasov. Najnižšiu volebnú podporu dosiahla v okrese Bytča (0,5 %) a najvyššiu v okrese Dunajská Streda (43,9 %). Z priestorovej diferenciácie výsledkov v okresoch Slovenska je zreteľná prevaha južného Slovenska, kde strana získala nadpriemerné výsledky. Posilnenie zastúpenia kandidátov v okresoch Slovenska s nízkym podielom obyvateľstva maďarskej národnosti nevedlo k vyšším volebným výsledkom.

V roku 2012 strana SDKÚ-DS získala najmenšiu podporu voličov vo svojej histórii, a to len 6,1 %. Územia výraznejšej podpory sledujeme vo veľkých mestách Slovenska, a napriek nízkemu počtu kandidátov, aj na Záhorí. Slabé volebné výsledky v Medzilaborciach, Sobrance, Vranove nad Topľou, Bytči, Kysuckom Novom Meste, Tvrdosíne, Námestove a Komárne odzrkadľujú i nízky počet kandidátov.

Poslednou stranou, ktorá sa dostala do parlamentu s 5,9 % podielom bola strana SaS. Priestorová diferenciácia volebnej podpory strany je veľmi podobná strane SDKÚ-DS. Územia volebnej podpory nachádzame hlavne v Bratislave a v jej okolí a potom v okresoch Nitra, Žilina, Banská Bystrica, Košice. A podobne ako pri strane SDKÚ-DS, tak aj strana SaS zaznamenala podpriemerné výsledky na juhu, východe a severe Slovenska. Volebné výsledky strany pozitívne korelujú s rozmiestnením svojich kandidátov v okresoch Slovenska.

Obr. 4. Priestorová diferenciácia volebnej podpory vybraných politických strán v parlamentných voľbách v roku 2012; Zdroj: ŠÚSR 2012

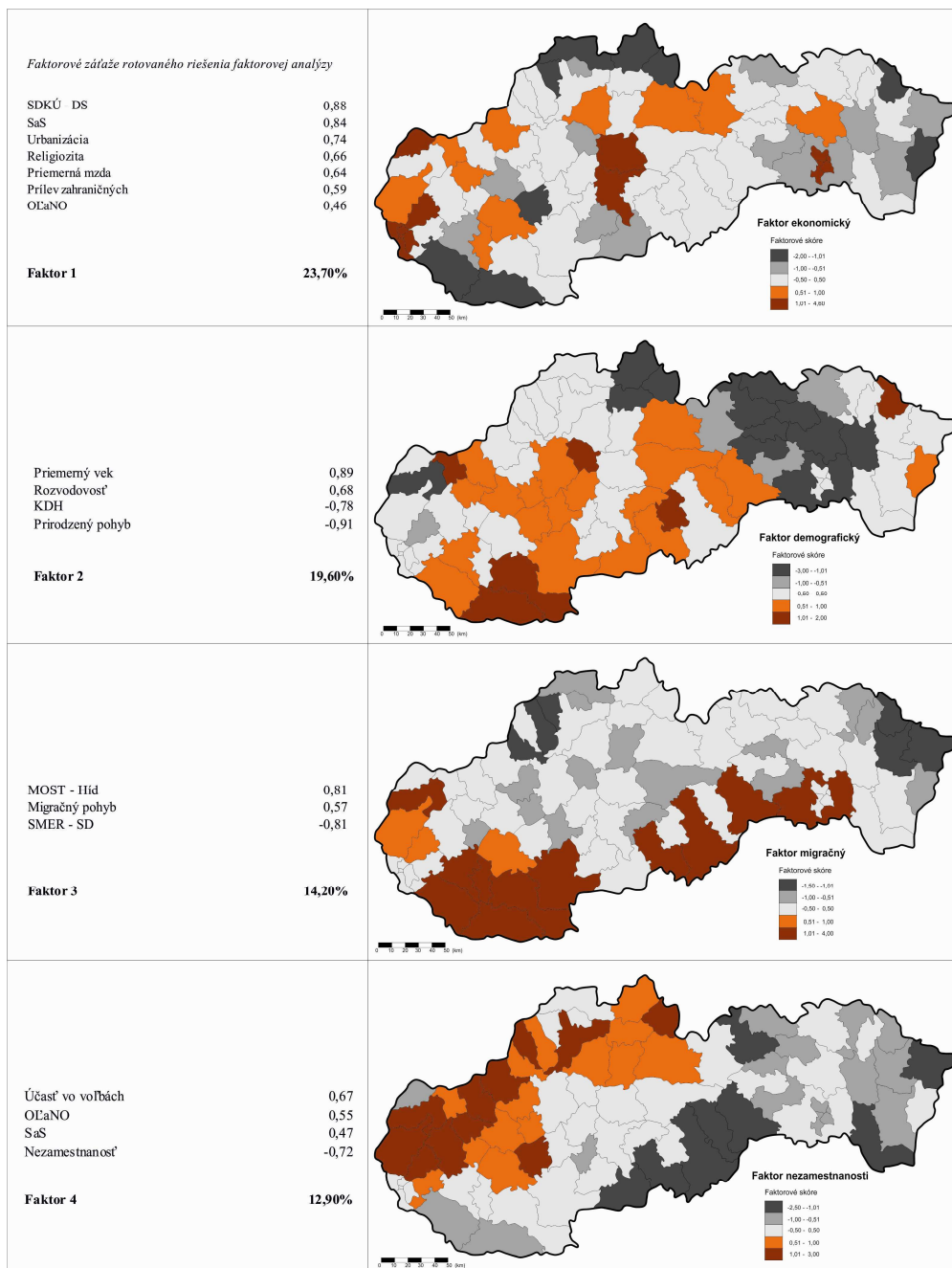
Faktory vplývajúce na regionálne rozdiely volebnej podpory politických strán

Koncept sociálneho štiepenia bol uplatnený už Lipsetom a Rokkanom (1967) pri výskume modelu volebných preferencií pre západnú Európu. Uvedenému konceptu sa venovali aj napr. Sanders (1998), Evans (1999), Clark et al. (2004). V tejto časti príspevku nás zaujímalo do akej miery má vplyv sociálno-ekonomický status obyvateľstva vo vzťahu k výsledkom volieb v regiónoch Slovenska. Už Agnew (1987) preukázal, že priestorové volebné preferenčné schémy sú charakteristické silnou polarizáciou medzi rozdielne homogénnymi oblasťami. Okrem iného, bola preukázaná i stabilita priestorovej polarizácie z aspektu času. Skúmanie stability vzorcov volebných preferencií v koncepte sociálneho štiepenia nie je cieľom nášho príspevku. Ekologický prístup, uplatňujúci viacrozmerné štatistické metódy, vzišiel z dohady, že obyvateľstvo žijúce v jednotlivých regiónoch silne vplýva ich volebné výsledky, a to podľa Heppena (2003) predovšetkým v prezidentských voľbách. V našom prípade údaje pochádzajúce z výsledkov volieb do NR SR v roku 2012 spolu s dátami zo sociálnej a ekonomickej sféry za okresy Slovenska, boli analyzované za účelom zistenia, aké faktory determinujú volebné správanie obyvateľstva. Johnson (2005) na základe zovšeobecnenia záverov z mnohých štúdií uvádza, že podobné typy (skupiny) obyvateľstva hlasujú rovnako, kdekolvek žijú. Uvedené tvrdenie, podľa spomínaného autora, bolo v rozpore voči mnohým výsledkom iných štúdií.

Skúmanie sociálnych skupín obyvateľstva vo vzťahu k jeho hlasovaniu bolo uskutočnené v kontexte ekologického prístupu. Sociálne skupiny obyvateľstva boli analyzované vo vzťahu k vybraným indikátorom poukazujúcim na demografickú, ekonomickú a sociálnu štruktúru. Uvedené údaje za observačné jednotky (okresy) spolu s výsledkami volieb jednotlivých politických strán, ktoré dosiahli viac ako 5 % a s volebnou účasťou, boli analyzované metódou faktorovej analýzy. Pre tento účel bol vyselektovaný súbor desiatich sociálno-ekonomických indikátorov, pri ktorých sa dá preukázať zvýšená diferenciácia hodnôt v závislosti od volebných výsledkov politických strán. Vstupné matice mali veľkosť 16 stĺpcov a 79 riadkov. Na skorigovanie vhodnosti použitia vstupnej databázy bol použitý index KMO (Kaiser-Meyer-Olkin index), ktorý vyhodnotil databázu za vyhovujúcu s indexom 0,7. Pre odhad nerotovaného modelu faktorovej analýzy bola zvolená metóda faktorovania hlavných osí, ktorá extrahuje faktory z pôvodnej korelačnej matice druhou mocninou viacnásobných korelačných koeficientov umiestnených na diagonále z počiatočných odhadov komunalít. Metódou faktorovania hlavných osí bol získaný odhad faktorovej matice, z ktorej sa extrahovali štyri faktory (obr. 5), ktoré spoločne vysvetľujú až 70,4 % celkovej variability súboru premenných. Pre interpretáciu faktorov boli vybrané relevantné premenné s hodnotou rotovaných faktorových záťaží vyšších ako 0,5, resp. nižších ako -0,5.

Skôr ako pristúpime k interpretácii faktorov, je potrebné upozorniť na fakt, že isté významné vzťahy nám boli zrejme už z korelačnej matice vstupnej databázy (výstup z PASW Statistics 18.0). Politické strany SDKÚ-DS, SaS, OĽaNO mali volebnú podporu v regiónoch Slovenska s vysokou ekonomickou úrovňou. Vysoké hodnoty korelácie dosiahli spomínané strany aj pri skúmaní závislosti medzi týmito politickými stranami. Smer-SD nepreukázal výraznejšiu koreláciu s vybranými indikátormi, a to skrz rovnomernejšej volebnej podpory svojich voličov vo všetkých okresoch SR. Lepšie volebné výsledky KDH dosahovalo v regiónoch Slovenska s dobrým sociálnym potenciálom. Volebné výsledky KDH boli vyššie i v regiónoch, kde aj strana Most-Híd zaznamenáva zvýšenú úspešnosť.

Prvotné výsledky prieskumu korelačnej matice vstupných dát sa odzrkadľujú v jednotlivých faktoroch, resp. dimenziách volebno-sociálnej diferenciácie obyvateľstva v okresoch Slovenska (obr. 5). Prvý faktor predstavuje najväčší, takmer 24 % podiel na vysvetlení variability skúmaného súboru dát volebno-sociálnej štruktúry, a tým je i najvýznamnejší v skúmanej problematike. Vysoké faktorové záťaže tu dosiahli premenné poukazujúce na úzky vzťah politických strán SDKÚ-DS, SaS a OĽaNO z hľadiska dosiahnutých podobných výsledkov v observačných jednotkách. Vysokú koreláciu má faktor k urbanizácii, zahraničným investíciám, priemernej mzde a i k religiozite, s ktorými je v pozitívnej korelácii. Na základe uvedeného faktor poukazuje na volebnú podporu v ekonomicky rozvinutejších regiónoch Slovenska (*Ekonomický faktor*). Najsilnejší priamy vzťah kombinácie premenných prvého faktora je v okresoch Bratislava, Košice, Pezinok, Skalica, a nepriamo, resp. inverzný v okrese Námestovo, Čadca, Bytča, Tvrdošín, Sobrance, Medzilaborce, atď., ktoré sú charakteristické i vyššou religiozitou obyvateľstva. Druhý faktor má vysoké faktorové záťaže, ktoré významne korelujú s výsledkami volebných preferencií KDH. Faktorové záťaže priemerného veku a miery rozvodovosti sú v priamom vzťahu a prirodzený prírastok obyvateľstva s výsledkami strany KDH naopak v nepriamom vzťahu. Faktor poukazuje na obyvateľstvo s vysokými hodnotami priemerného veku, miery rozvodovosti a nízke prirodzené prírastky v regiónoch, kde KDH mala slabšiu úspešnosť. Faktor s takmer 20 % rozptylom poukazuje na volebnú podporu KDH vo vzťahu k sociálnemu kapitálu (*Demografický faktor*).

Obr. 5. Priestorová diferenciácia základných faktorov volebnej podpory a sociálnych skupín obyvateľstva v okresoch SR v roku 2012

Zdroj: ŠÚSR 2012, vlastné výpočty s PASW Statistics

Nízke preferencie Kresťansko-demokratické hnutie s kombináciou vybraných demografických ukazovateľov dosiahli regióny, kde registrujeme už dlhodobo zhoršený sociálny potenciál (Myjava, Turčianske Teplice, Poltár, Medzilaborce), resp. v južných okresoch je to spôsobené i volebnou podporou lídrov hlásiacich sa

k maďarskej národnosti (Komárno, Nové Zámky, Dunajská Streda, Levice, Veľký Krtíš, Lučenec, Revúca, Rožňava). Naopak, vo vnútorných okresoch prešovského a košického kraja a regiónu Oravy s lepším sociálnym potenciálom, KDH dosiahlo lepšie výsledky. Tretí faktor so 14 % variability vykazuje vysoké faktorové záťaž s tromi premennými: preferencie Smer-SD, Most-Híd a migračný prírastok. Lepšie výsledky politickej strany Smer-SD korelujú nepriamo k výsledkom strany Most-Híd a migračným prírastkom. Faktor interpretuje volebnú podporu a migráciu obyvateľstva (*Migračný faktor*). Nízke faktorové záťaž v okresoch Snina, Humenné, Medzilaborce, Bytča, Považská Bystrica a Ilava svedčia o politickej úspešnosti Smeru-SD ako aj Mostu-Híd vo vzťahu k nepriaznivej migračnej bilancii obyvateľstva. Regióny s vysokými hodnotami migračného pohybu obyvateľstva v roku 2012 vykázali väčšiu volebnú podporu strany Most-Híd. Posledný faktor zaujímavo vykazuje významne záťaž s nezamestnanosťou obyvateľstva, volebnou účasťou a preferenciami strán SaS a OĽaNO. Faktor ponúka deskripciu z hľadiska vyššej účasti vo voľbách v regiónoch s nižšou nezamestnanosťou, kde vyššiu podporu dosahujú strany SaS a OĽaNO. Faktor s 13 % významnosťou interpretuje volebnú podporu vo vzťahu k ekonomickej aktivite obyvateľstva (*Faktor nezamestnanosti*). Región južného Slovenska a severovýchodného Slovenska, ako sme už spomínali, disponuje podpriemernými hodnotami účasti vo voľbách a naproti tomu vysokou mierou nezamestnanosti, kde politická úspešnosť strán SaS a OĽaNO je nízka. Priestorový vzorec volebného správania voličov Slovenska je determinovaný výsledkami parlamentných volieb víťazných politických strán vo vzťahu k ekonomickému, demografickému, migračnému faktoru a faktoru nezamestnanosti obyvateľstva.

Záver

Nadväzujúc na monografiu Madleňáka (2012), ktorá ponúka pohľad na regionálne diferencie volebného správania sa obyvateľstva v období 1998 – 2010, sme sa v príspevku zaoberali volebným správaním obyvateľstva vo voľbách do NR SR v roku 2012 v kontexte hľadania základných dimenzií, resp. faktorov determinujúcich volebné správanie. Skúmanie sociálnych skupín obyvateľstva vo vzťahu k jeho hlasovaniu bolo uskutočnené v zmysle ekologického prístupu. Sociálne skupiny obyvateľstva boli analyzované vo vzťahu k vybraným indikátorom poukazujúcim na demografickú, ekonomickú a sociálnu štruktúru populácie. Uvedené údaje za observačné jednotky (okresy) spolu s volebnými výsledkami jednotlivých politických strán, ktoré na celoštátnej úrovni dosiahli viac ako 5 % podporu a s volebnou účasťou, boli analyzované metódou faktorovej analýzy.

Sumarizujúc relevantné poznatky výskumu z pohľadu priestorovej diferenciácie trvalého bydliska kandidátov politických strán v regiónoch SR v relácii s volebnými výsledkami vybraných strán bola proporcionálne vyvážená obzvlášť pri strane Smer-SD a sčasti i KDH. Pozitívnu odozvu na rozmiestnenie svojich kandidátov mali i Most-Híd, SMK-MKP, SaS a SDKÚ-DS. Volebná účasť občanov Slovenska má mierne rastúce tendencie, avšak v regiónoch Slovenska nachádzame výrazne diferencie. Kým región zaoštvávajúceho „chudobného juhovýchodu“ vzhľadom na úroveň ekonomiky, vyčlenený podľa Korca a Ondoša (2006), je charakteristický nízkou volebnou účasťou obyvateľstva, tak otvorený región „bohatého severozápadu“ disponuje výrazne nadpriemernými hodnotami tohto ukazovateľa.

Z faktorov determinujúcich volebné výsledky vybraných politických strán v regiónoch SR pri vybraných indikátoroch z oblasti sociálnej, ekonomickej i demografickej sa javí predovšetkým ekonomický, demografický, migračný a faktor nezamestnanosti. Vysoká ekonomická úroveň regiónov významne indikuje volebné výsledky strán SDKÚ-DS, SaS a OĽaNO. Z uvedeného možno konštatovať, že tieto politické strany viac oslovujú voličov s vyšším sociálnym statusom. Politické hnutie KDH malo svoje jadrá podpory vo vnútorných okresoch východného Slovenska, Oravy a čiastočne i Záhoria. Z našich zistení sme dospeli k tvrdeniu, že voliči KDH majú lepšiu demografickú štruktúru odrzkladujúcu lepšie sociálny potenciál, vzhľadom k veku a pôrodnosti obyvateľstva. Nízke faktorové záťaž migračného faktora v okresoch Snina, Humenné, Medzilaborce, Bytča, Považská Bystrica a Ilava svedčia o politickej úspešnosti Smer-SD ako i Most-Híd vo vzťahu k nepriaznivej migračnej bilancii obyvateľstva. Posledný odhalený faktor nezamestnanosti ponúka deskripciu obyvateľstva z hľadiska jeho účasti vo voľbách v regiónoch s nižšou nezamestnanosťou, kde vyššie hodnoty dosahujú i strany SaS a OĽaNO. Možno predpokladať, že voliči s nízkym sociálnym statusom sa do volieb zapájajú menej intenzívne a volebnú podporu menej intenzívne prejavujú stranám SaS a OĽaNO.

Vo všeobecnosti príspevok poukazuje na priestorové diferencie volebného správania sa obyvateľstva vo vzťahu k vybraným sociálnym indikátorom. Volebné správanie sa obyvateľstva vo voľbách v roku 2012 je charakteristické priestorovou diferenciáciou, ktorá je determinovaná prostredníctvom

faktorov z hľadiska ekonomiky, demografie, migrácie a nezamestnanosti obyvateľstva. Uvedená analýza preukázala sociálnu polarizáciu volebného správania sa obyvateľstva, kde obyvateľstvo s vyšším sociálnym statusom je v úzkom vzťahu k politickým stranám SDKÚ-DS, SaS a OĽaNO. Regióny východného a severného Slovenska, ktoré sú charakteristické nižším priemerným vekom, nižšou rozvodovosťou a nadpriemernými hodnotami religiozity obyvateľstva i pôrodnosti podporili KDH. Z toho vyplýva, že regióny Slovenska postihnuté menej procesmi starnutia zaznamenávajú vyššiu podporu voličov KDH. Naopak, v regiónoch kde starnutie obyvateľstva je oveľa intenzívnejšie, vyššiu volebnú podporu registrujeme pri Moste-Híd. V regiónoch so zápornou migračnou bilanciou obyvateľstvo viac podporilo víťaznú stranu Smer-SD. Uvedená analýza je pilotnou štúdiou a námetom do budúcnosti nám ostáva pokračovať vo výskume sociálnej polarizácie volebného správania sa obyvateľstva.

Literatúra

- AGNEW, J. A. 1987: *Place and Politics: The Geographical mediation of state and society*. London (George Allen&Unwin).
- BEZÁK, A. 2000: Funkčné mestské regióny na Slovensku. *Geografia Slovaca*, 15.
- BRUNN, S. D., VLČKOVÁ, V. 1994: Parties, candidates and competitive regions in the 1992 Slovak National Council elections. *Geografický časopis*, 46(3), 231-240.
- BUTLER, D., STOKES, D. 1969: *Political change in Britain*. London (MacMillan).
- BUČEK, J. 1994: The Participation and Electoral Preferences of Petržalka Inhabitants. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, geographica*, 34, 71-81.
- CLARK, W. A. V. 1991: Geography in court: expertise in adversarial settings. *Transactions, Institute of British Geographer*, 16, 5-20.
- CLARKE, H. D., SANDERS, D., STEWART, M. C., WHITELEY, P. 2004: *Political choice in Britain*. Oxford (Oxford University Press).
- COX, K. R. 1969: The spatial structuring of information flow and partisan attitudes. In Dogan, M., Rokkan, S. eds. *Quantitative ecological analysis in the social sciences*. MIT Press.
- DAVID, Q., HAMME, Van G. 2011: Pillars and electoral behaviour in Belgium: The neighborhood effect revisited. *Political Geography*, 30, 250-262.
- ELAZAR, D. J. 1984: *American federalism: A view from the States* (3rd). New York (Harper and Row).
- EVANS, G. 1999: *The end of class politics? Class voting in comparative perspective*. Oxford (Oxford University Press).
- GURŇÁK, D., MIKUŠ, R. 2012: Volebné systémy na Slovensku z pohľadu politickej geografie. *Geografia*, 20(3), 80-84.
- IŠTOK, R. 2000: Intraurbánna diferenciácia elektorálnych preferencií a jej vzťah k sociálno-demografickej štruktúre Prešova. *Urbánne a krajinné štúdie*, 3, Prešov (Prešovská univerzita), 161-166.
- HEPPEN, J. 2003: Racial and social diversity and U.S. Presidential election regions. *The Professional Geographer*, 55, 191-205.
- JOHNSON, R. J. 1991: *A question of place: Exploring the practice of human geography*. Oxford (Blackwell Publishing).
- JOHNSON, R. J., PATTIE, C. J. 2001: Its the economy, stupid – but which economy? Geographical scales, retrospective economic evaluations and voting at the 1997 British general election. *Regional Studies*, 35, 309-319.
- JOHNSON, R. J. 2001: Out of the „moribund backwater“: Territory and territoriality in political geography. *Political Geography*, 20, 677-694.
- JOHNSON, R. J., PATTIE, C. J. 2003: Do canvassing and campaigning work? Evidence from the 2001 general election in England. *British elections and parties review*, 13C, 248-273.
- JOHNSON, R. J. 2005: Anglo-American Electoral Geography: Same Roots and Same Goals, but Different Means and Ends? *The Professional Geographer*, 57(4), 580-587.
- KAVANAGH, A. 2010: The 2009 Local Elections in the Republic of Ireland. *Irish Political Studies*, 25(2), 315-324.
- KOREC, P., ONDOŠ, S. 2008: Regionálny vývoj Slovenska v kontexte dekompozície ekonomického agregátu 1997-2005. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 50, 117-133.
- KREBHEIL, E. 1916: Geographic Influences in British Elections. *The Geographical Review*, 2, 419-432.
- KRIVÝ, V. 1994: *Parlamentné voľby 1994: profil prívržencov politických strán, profil regiónov*. Bratislava (Nadácia F. Eberta), 78 p..
- KRIVÝ, V. 1996: Kryštalizácia základných politických zoskupení vo vzťahu k deleniam a štiepeniam slovenskej spoločnosti. *Sociológia*, 28(2), 127-146.

- KRIVÝ, V., FEGLOVÁ, V., BALKO, D. 1996: *Slovensko a jeho regióny – sociokultúrne pozadie volebného správania*. Bratislava (Médiá) , 414 p.
- KRIVÝ, V. 2012: Výsledky volieb '12: čo sa zmenilo, čo zostáva. In *Slovenské voľby '12: čo im predchádzalo, postoje a výsledky*. Bratislava (Sociologický ústav SAV), 43-136.
- LIPSET, S. M., ROKKAN, S. ed. 1967: *Party Systems and Voter Alignments*. New York (The Free Press).
- MACALLISTER, I., JOHNSON, R. J., PATTIE, C. J., TUNSTALL, H., DORLING, F. L., ROSSITER, D. J. 2001: Class dealignment and the neighborhood effect: Miller revisited. *British Journal of Political Science*, 31, 41-59.
- MADLEŇÁK, T. 2006: Politicko-geografická analýza volebných preferencií obyvateľov regiónu Oravy. *Geografická revue*, 2(2), 630-649.
- MADLEŇÁK, T. 2010: Hlavné trendy výskumu v súčasnej volebnej geografii. *Geografický časopis*, 62(2), 127-145.
- MADLEŇÁK, T. 2012: *Regionálna diferenciácia volebného správania na Slovensku (1998-2010)*. Bratislava (VEDA), 238 p.
- MARKOWSKI, R. 1997: Political parties and ideological spaces in East Central Europe. *Communist and Post-Communist Studies*, 30(3), 22-254.
- MARIOT, P. 1991: Priestorové hodnotenie výsledkov volieb do SNR (1990). *Geografický časopis*, 44(4), 231-249.
- MARIOT, P. 1999: Štruktúra volebných preferencií obyvateľov najväčších miest Slovenska. *Geografický časopis*, 51(2), 153-175.
- MARIOT, P. 2003: Teritoriálne aspekty volebnej podpory HZDS. *Geografický časopis*, 55(1), 3-19.
- MARIOT, P. 2004: Regionálne aspekty akceptovania nových subjektov na slovenskej politickej scéne. *Sborník České geografické společnosti*, 109(1), 1-14.
- PLEŠIVČÁK, M. 2011: Postavenie regiónov Slovenska z hľadiska územej volebnej podpory politických strán v parlamentných voľbách v rokoch 2002-2010. *Geografický časopis*, 63(3), 227-251.
- PLEŠIVČÁK, M. 2012a: Politicko-preferenčné štiepenie spoločnosti vo funkčných mestských regiónoch stredného Slovenska na báze urbánno-rurálnej dichotómie priestoru v období rokov 1998 – 2010. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 56(1), 99-122.
- PLEŠIVČÁK, M. 2012b: Charakteristika regiónov východného Slovenska z hľadiska socio-politického konfliktu medzi mestským a vidieckym priestorom. *Geographia Cassoviensis*, 6(1), 37-47.
- PRESCOTT, J. R. V. 1959: The function and methods of electoral geography. *Association of American Geographers*, 49(3), 296-304.
- SANDERS, D. 1998: The new electoral battleground. In King, A. ed. *New labour triumph: Britain at the polls*. Chatham House.
- SAUER, C. O. 1918: Geography and the gerrymander. *American Political Science Review*, 12, 403-426.
- SIGFRIED, A. 1913: *Tableau Politique de la France de l'Ouest sous la Troisième République*. Paris (Arnam Colin).
- SZÖLLÖS, J. 2000: Stabilita území volebnej podpory vybraných politických strán a ich zoskupení na Slovensku v rokoch 1990-1998. *Geografický časopis*, 52(3), 243-267.
- SZÖLLÖS, J. 2006: Regióny volebnej podpory vybraných politických strán v parlamentných voľbách 1998, 2002 a 2006. *Geografická revue*, 2(2), 650-669.
- ŠÚSR 2012: *Voľby do Národnej rady SR 2012*. Bratislava (Štatistický úrad Slovenskej republiky, Ústredná volebná komisia a Infostat). <http://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2012/>
- VLČKOVÁ, V. 1995: *Geografické aspekty výsledkov volieb do SNR a Národnej rady SR (1990-1992-1994)*. Bratislava (Elita), 76 p.
- TINGSTEN, H. 1937: *Political Behavior: studies in election statistics*. London (P. S. King).
- TURNER, F. J. 1926: Geographic Sectionalism in American History. *Association of American Geographers*, 16, 85-93.
- TWORZECKI, H. 1996: *Parties and Politics in Post-1989 Poland*, (WestPress).
- WRIGHT, J. K. 1932: Voting Habits in the United States. *The Geographical Review*, 22, 666-672.
- ZARYCKI, T. 1997: Wybory Prezydenckie 1995r. – Stabilizacja struktury Polskiej Przestrzeni politycznej. In Kukliński, A. ed. *Polska Przestrzeń w Perspektywie Długiego Trwania*. Biuletyn KPZK. Zeszyt 178.
- ZARYCKI, T. 1999: *New Electoral Geography of Central Europe* [online]. Research Support Scheme, Praha http://www.academia.edu/873428/The_New_Electoral_Geography_of_Central_Europe.
- ZARYCKI, T., NOWAK, A. 2000: Hidden dimensions: the stability and structure of regional political cleavages in Poland. *Communist and Post-Communist Studies*, 33, 331-354.

- ZARYCKI, T. 2002: Four Dimensions of Center-Periphery Conflict in the Polish Electoral Geography. In Klonowicz, T., Wieczorkowska, G. eds. 2002. *Social Change. Adaptation and Resistance*. Warsaw: Warsaw University Institute for Social Studies, 19-38.
- ZUKOWSKI, T. 1996: Szesc lat w teatrze demokracji. Ewolucja polskiej sceny politycznej od wiosny 1989 do wiosny 1995 r. In Marody, M., Gucwa-Lesny, E. eds. *Podstawy Zycia Spolecznego w Polsce*. ISS UW (Six years in the theatre of Polish democracy. Evolution of the Polish political scene since spring 1989 until spring 1995).

Geographical Aspects of the Electoral Support of Political Parties of the Election to the Parliament of Slovak Republik 2012

Janetta NESTOROVÁ-DICKÁ, Pavel MOLNÁR

Summary: Following the research by Madleňák (2012) assessing the regional differences of electoral behaviour of population in Slovakia during the period 1998 – 2010, presented analysis is focused to the electoral behaviour of population at the parliamentary election in 2012. Ecological approach was applied to identify the main factors determining the electoral behaviour. The relation of population sub-groups to the electoral results was analyzed by means of indicators pointing to the demographic, economic and social structure of population. Multidimensional statistical method – factor analysis was applied for the analysis of statistical data for observed units (districts) together with the voter turnout and the election results of the parties that gained more than 5 % of the votes at the level of whole country.

Voter turnout in parliamentary elections 2012 was generally little higher in comparison to the previous parliamentary election in 2006 and 2010. However, significant differences were observed among the regions. While “poor southeast” of Slovakia, delimited by Korec and Ondoš (2008) on the basis of economic indicators, was characteristic by low voter turnout, the “rich northwest” recorded above-average values.

Presented analysis highlighted the spatial difference of the electoral behaviour of the population in relation to selected indicators. Factors of economy, demography, migration and unemployment were identified as main factors influencing spatial differentiation of electoral behaviour in 2012. In the context of electoral behaviour, analysis also proved polarization of population. The population with higher social status tend to vote for SDKÚ-DS, SaS and new political subject OĽaNO. Regions of Slovakia which are characterised by ageing process of population record higher support of KDH electors. On the contrary, in regions where ageing process is more intense higher electoral support of Most-Híd can be registered. The support of Smer-SD was above average also in the regions with negative migration balance. The analysis is a pilot study and its results might be considered also as a stimulus for further research of the polarization of electoral behaviour of Slovak population.

Fig. 1. Spatial differentiation of voter turnout in the 2012 elections in Slovakia

Fig. 2. Development of voter turnout in the parliamentary elections in Slovakia

Fig. 3. Spatial differentiation of candidates of selected political parties for the 2012 parliamentary elections

Fig. 4. Spatial differentiation of electoral support for selected political parties in 2012 parliamentary elections

Fig. 5. Spatial differentiation of basic factors of electoral support and social groups of population in the districts of Slovakia in 2012

Adresy autorov:

RNDr. Janetta Nestorová-Dická, PhD.
Ústav geografie
Prírodovedecká fakulta UPJŠ
Jesenná 5, 040 01 Košice
janetta.dicka@upjs.sk

Mgr. Pavel Molnár
Ústav matematických vied
Prírodovedecká fakulta UPJŠ
Jesenná 5, 040 01 Košice
pavelmolnar@gmail.com